

Fransa Uyuşmazlık Mahkemesi - Bilgi Notu

Tribunal
des conflits

FRANSA CUMHURİYETİ UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

Uyuşmazlık Mahkemesi kamu gücü ve adli otorite arasındaki uyuşmazlıkları çözmek için anayasanın 89.maddesi uyarınca kurulmuştur. Yapısı 28 Ekim 1849 tarihli tüzük ve 4 Şubat 1850 tarihli kanunda düzenlenmiştir.

Adalet Bakanının başkanlığı altında eşit sayıda Danıştay ve Yargıtay üyelerinden oluşan bir Uyuşmazlık Mahkemesi mevcuttur. Adalet Bakanı sadece oyların eşit dağılımı halinde müdahale edebilmektedir, bu ise çok istisnadır: 1872 yılından bugüne kadar 10 kadar olayda böyle bir durum doğmuştur;

Uyuşmazlık Mahkemesinin görev uyuşmazlıkları dışında yetkisi bulunmamakla birlikte, tarihi süreç içinde yetkisi genişledi ve bu durum Fransa'da Uyuşmazlık Mahkemesinin yargı ikiliğinin (dualite'sinin) hakemliğini üstlenmesini sağladı. Uyuşmazlık Mahkemesinin sayısal olarak faaliyeti az olmakla birlikte (yılda 50 dava), yasal bir metin bulunmaması veya mevcut metnin yeterli ölçüde açık olmaması hallerinde, her iki yargı yerinin kendilerine ait görevlerin dağılımını sadece güvence altına almakla yetinmeyip, aynı zamanda bu yetkileri tanımlamak gibi, nitelik olarak belirleyici bir faaliyet de göstermektedir. Uyuşmazlıkların çözüm sistemi her şeyden önce adli mahkemelerinin idari davalara bakmasını engellemek için düzenlenmiştir. Bunun aksine, bir idare mahkemesinin adli yargı görev alanına doğru kendi görevini aşmasını engelleyen bir hüküm bulunmadığını da vurgularsak, bu durum, idari makamların müdahalesiyle oluşan (burada olumlu görev uyuşmazlığı söz konusu olur) Uyuşmazlık Mahkemesinin sürekli görevlerinden biridir. Daha geniş bir anlatımla Uyuşmazlık Mahkemesi, görevli mahkemenin seçiminde yanılmayı önlemek için, bugün hakim ve yargılanan taraflara hizmet vermektedir. Müdahale yolları, bir davaya özellikle birinin veya diğerinin görevine girdiği halde, idari veya adli hiçbir mahkemenin bakmak istememesini ifade eden olumsuz görev uyuşmazlığı varsayımı ile daha iyi mücadele etmek için birçok kez genişletildi ve iyileştirildi. 1960 tarihli bir kararname, Danıştay ve Yargıtay'a, önlerinde görülen davalarda çıkan ciddi görev uyuşmazlıklarına ilişkin her sorunu kendiliklerinden (Uyuşmazlık Mahkemesine) gönderme olanağı vermiştir.

(Prof. Dr. Bernard PACTEAU, Fransız Danıştay)

BAŐKAN VEKİLİ

Yargıtay'da danıŐman olarak görev yapan Jean-Louis Gallet 21 Ocak 2011 tarihinde BaŐkan Vekili olarak seçilmiŐtir.

Adalet Bakanı aynı zamanda Uyuşmazlık Mahkemesi'nin BaŐkanı olduğuna rağmen, aslında toplantılara baŐkanlık etmesi çok nadirdir. Uygulamada BaŐkan Yardımcısı baŐkanlık etmektedir.

YAPISI

Uyuşmazlık Mahkemesi Danıştay'da bulunup toplanmaktadır. Üyeler  yıl için atanırlar ve tekrar seçilebilirler.

Uyuşmazlık Mahkemesi BaŐkanı aynı zamanda Adalet Bakanıdır.

Fransa'da mahkeme sistemleri arasında bir hakem rolü oynayan bu özel yargı organizasyonu, kesin bir yapıya sahiptir: Sekiz üyeden oluŐmaktadır, üyelerin yarısı Yargıtay'dan diğer yarısı da Danıştay'dan gelmektedir. Oyların eŐitliĐi durumunda Adalet Bakanı'nin oyu ağırlıklıdır.

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 2011-2013 yıllarındaki Yapısı:

BaŐkan

Christiane Taubira

Adalet Bakanı

BaŐkan Vekili

Jean-Louis GALLET

Yargıç

Asil yeler

Danıştay'dan temsilciler:

Jacques ARRIGHI de CASANOVA

Yargıç

Edmond HONORAT

Yargıç

Alain MENEMENIS

Yargıç

Rémy SCHWARTZ

Yargıç

Yargıtay'dan gelenler:

Jean-Marc BÉRAUD

Yargıç

Danièle CARON

Yargıç

Yves MAUNAND

Yargıç

Yedek Üyeler

Marie-Hélène MITJAVILE

Yargıç

Sophie CANAS

Raportör

Hükümet Komiserleri

Asil :

Nathalie ESCAUT

Danıştay' a gelen başvurulardan sorumlu

Didier BOCCON-GIBOD

Yargıtay 1. Başsavcısı

Yedek :

Bertrand DACOSTA

Danıştay' a gelen başvurulardan sorumlu

Anne-Marie BATUT

Yargıtay Başsavcısı

GÖREVLERİ

Hususi yetkili bir yargı organı olarak Uyuşmazlık Mahkemesi, sadece kendisine sınırları belirlenmiş bir alanda verilmiş olan yetkileri kullanır. Dört farklı türdeki uyuşmazlık, bu Mahkemenin yetkisi kapsamındadır:

Olumlu Görev Uyuşmazlığı

Bu tür uyuşmazlıklarda bir ilin valisi veya Paris için merkezi idarenin en yüksek temsilcisi İdare adına bir uyuşmazlığı çözmek üzere nezdinde dava açılan bir adli yargı merciinin yetkisine itiraz etmektedir.

Yargı Makamlarının Başvurusu Üzerine Ortaya Çıkan Görev Uyuşmazlığı

Olumsuz Görev Uyuşmazlığını Önleyici Başvuru: İdari ya da adli yargı mahkemelerinden biri artık itiraz imkânı olmayan bir kararla kendisinin yetkisiz olduğuna hükmettiğinde, diğer yargı düzeni içinde yer alan ve aynı uyuşmazlık için daha sonra kendisine başvurulmuş başka bir yargı düzenindeki bir mahkeme, bu davanın ilk dava açılan yargı yeri önünde görülmesi gerektiğini değerlendiriyorsa davaya bakmayı durdurur ve yetki konusunda kararı vermek üzere sorunu Uyuşmazlık Mahkemesi önüne taşır.

Bir Yargı Yerinin Tamamen Kendi İnisiyatifi İle Yaptığı Başvuru: Yargıtay ya da Danıştay gerek ilk derece gerekse itiraz veya temyiz incelemesi için gelen bir dosyayı incelerken bu dosyanın bir yetki sorununa ciddi zorlukları bünyesinde barındırdığını ve idari ve adli yargı otoritelerinin ayrılığı ilkesinin tartışılmasını gerektiren bir uyuşmazlık olduğunu tespit ettiklerinde bu konuda karar vermesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunabilirler.

Olumsuz Görev Uyuşmazlığı

İdari yargı ve adli yargı düzenindeki mahkemelerden her biri sırasıyla aynı uyuşmazlığı yargılamak için kendilerinin yetkisiz olduklarını ilan ettikleri zaman –burada ikinci olarak uyuşmazlık önüne gelen mahkemenin “olumsuz görev uyuşmazlığını önleyici başvuru” usulünü harekete geçirmemiş olması gerekir- davanın tarafları, davayı çözmek

için yetkili yargı yerini tayin etmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunabilirler.

Hüküm Uyuşmazlığı

Farklı yargı düzenlerine ait olan mahkemeler, kendilerinin davaya bakma yetkilerinin olmadığı yönünde bir karar almaksızın, aynı uyuşmazlık hakkında birbiriyle çelişen ve adaletin tesisini imkânsız kılan hükümler kurduklarında ortaya çıkar.